

Formandsberetning 2022

DFFU - Fortid, fremtid og nye partnerskaber

Det forgangne år har været præget af eftervirkningerne af Corona lockdown perioderne og fokus på, hvad pandemien har lært os. En pandemi, som ikke blot har sat turbo på den digitale transformation, men som også har sat distancearbejde og det hybride arbejds- og studieliv på dagsordenen.

DFFU i en transformationstid

Når jeg ser tilbage på det foregående år, har FFU bibliotekerne formået at være omstillingsparate og har i høj grad favnet de studerendes, forskernes og underviserens nye online-behov. Vi har erfaret, at distancearbejde og distanceundervisning så afgjort har sine fordele i form af fleksibilitet og mulighed for koncentration og arbejdsro, men vi har også lært, at vi ikke kan bevare de kollegiale fællesskaber uden de regelmæssige, fysiske møder med hinanden. Det er derfor for mange blevet en praksis at overveje, hvorvidt det er optimalt, at man afholder et møde online, face-to-face eller hybridt. Det er med andre ord nødvendigt, at vi stopper op og overvejer, om vi virkelig skal gøre, som vi plejer, eller om tiden er inde til at ryste posten, kaste alle bolde op i luften, turde eksperimentere og gøre noget andet, end det vi plejer.

Det gælder selvfølgelig også DFFU. Her spiller foraene fortsat en kæmpe rolle i foreningen. De har bl.a. holdt fast i de online-kaffemøder, som succesfuldt blev startet op under lockdown. Et koncept, vi gerne vil fortsætte med, da de giver flere medlemmer en mulighed for at deltage og videndele. Det er desuden en mulighed for at tage et højaktuelt emne op eller behandle et meget specifikt emne, som ikke kan udfylde en hel temadag. Foraene har desuden taget initiativ til en nytænkning af årsmødet i år og har igennem lang tid arbejdet på at skabe en universalkonference, hvor alle foraene under DFFU bidrager både i planlægning og afvikling. Deltagerne får mulighed for at være nysgerrige på kendte eller nye områder, og formen giver samtidig mulighed for at samarbejde på tværs af foraene og for at netværke på tværs af forskellige grene af sektoren. Det glæder mig meget, at der er taget så godt imod den nye form, og at der så hurtigt blev udsolgt til SUMMIT-konferencen.

Bestyrelsen har i år forsøgt sig med et anderledes format for generalforsamlingen. Materialet bliver således sendt ud til deltagerne forinden med mulighed for kommentering på den fysiske generalforsamling. Vi håber, at medlemmerne tager positivt imod forandringerne.

Synlighed - REVY

REVY har eksisteret i rigtig mange år og udgives både på trykt og online. Som formand blev jeg utrolig glad for, at så mange medlemmer i foråret tog sig tid til at besvare den læserundersøgelse, som blev udsendt på forskbib-listen. Undersøgelsen havde ikke kun til formål at afklare, hvilket format tidsskriftet fremover skulle udgives i, men også at give bestyrelsen en fornemmelse af,

hvor meget tidsskriftet bliver læst. Vi fik feedback på indholdet og blev bekræftet i, at REVY har mange læsere blandt alle aldersgrupper og faggrupper.

På baggrund af undersøgelsen valgte bestyrelsen at arbejde hen imod en blød overgang til et digitalt REVY, da det var tydeligt, at tiden ikke er helt moden til et rent onlinetidsskrift, bl.a. fordi den nuværende platform ikke er god nok. Derfor vil vi i bestyrelsen sammen med redaktionen og redaktøren arbejde videre med at give den digitale platform et formidlings- og kvalitetsløft. Denne transformation har vi lagt stor vægt på, da vi i foråret ansatte en ny redaktør. Den nye redaktør vil have fokus på at få den digitale platform til at fremstå mere læsevenlig samt på at sikre et bedre parløb mellem den trykte og den digitale platform. Vi har en ambition om, at tidsskriftet skal stå endnu stærkere i det biblioteks-faglige medie-billede, og derfor skal REVY også fortsat have fokus på at skabe dialog og debat med blik for, at artiklerne skal gå tæt på vores faglighed og hverdagen i FFU-bibliotekerne.

Nationalt tilbageblik

For at kunne navigere mod fremtiden er man nødt til at kende fortiden og forstå nutiden – især i en tid, hvor bibliotekerne som konsekvens af den digitale transformation skal finde et nyt ståsted. I november 2021 udgav Dansk Bibliotekshistorisk Selskab tobindsværket "Dansk bibliotekshistorie", som dækker perioden fra middelalderen til i dag. Her bliver læseren klogere på historien bag de første biblioteker og på samspillet mellem folkebiblioteker og FFU biblioteker. Samtidig bliver læseren udfordret på, hvor sektoren er på vej hen. Der redegøres for, hvordan FFU-bibliotekerne i de sidste par årtier har gennemgået en stor forandring, ikke kun pga. den teknologiske udvikling, men også i kraft af sammenlægninger, lukninger med tilhørende udskiftninger i navne og indhold. Kerneopgaven er ikke længere kun at være et samlingsopbyggende fysisk rum fuldt af bøger, men hvad er vi så? Det er en diskussion, som vi er meget optaget af i bestyrelsen. Hvilken rolle vil FFU-bibliotekerne spille i fremtiden, og hvilken samfundsmæssig værdi vil de få i takt med ændringer i institutioner og uddannelser? Der er ingen tvivl om, at vi går en fremtid i møde med nye roller og kompetencer, og med ny brug af det fysiske biblioteksrum.

DBC/KOMBIT er også i gang med at modernisere platformen bibliotek.dk med et blik på brugervenlighed, indhold og formidling. For FFU-bibliotekerne er det vigtigt, at bibliotek.dk også er relevant for studerende, undervisere og forskere, så man stadigvæk kan lave relevante litteratursøgninger efter forskningslitteratur. Samtidig har Bibliotekernes Koordinationsforum (med repræsentation fra DFFU) nedsat en arbejdsgruppe, som skal revidere Slots- og Kulturstyrelsens notat '*Principper og retningslinjer for interurbant lånesamarbejde i Danmark*' fra 2012. Principperne er kun 10 år gamle, men den digitale udvikling og omlægningerne i sektoren har nødvendiggjort en opdatering samt givet anledning til at undersøge behovet for kompetenceudvikling ift. det interurbane lånesamarbejde. Arbejdsgruppen skal desuden identificere og beskrive problematikker i lånesamarbejdet, f.eks. i forbindelse med adgang til e-ressourcer.

Et eksempel på førnævnte omlægninger er, at antallet af forskellige bibliotekssystemer i Danmark bliver stadig færre. 5 UC'ere (Absalon, UCL, UCN, UC Syd og VIA) har valgt at overgå til det samme bibliotekssystem som Det Kgl. Bibliotek, nemlig Alma fra Ex Libris og er nye samarbejdspartnere i konsortiet. Dermed slutter de sig til Københavns Professionshøjskole, som allerede i 2021 trådte ind i KB-konsortiet. Professionshøjskolerne bliver dermed igen samlet om én fælles løsning, som uden tvivl vil styrke samarbejdet. Derudover har Det Kgl. Biblioteks nationale licenskonsortium på vegne af de danske universiteter og øvrige forskningsinstitutioner indgået en Wiley aftale gældende 2022-2025.

Det politiske landskab

Der er stadigvæk megen usikkerhed omkring hvad der skal ske, nu hvor BFI (Den Bibliometriske Forskningsindikator) er lukket. Flere universiteter er i gang med egne processer, da de efterlyser en eller anden form for indikator. Men ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet er der ikke aktuelle planer om en afløser for BFI. Til gengæld har Danmarks Forskningsportal set dagens lys. Portalen udvikles og drives af NORA (National Open Research Analytics på DTU Risø) og finansieres af Uddannelses- og Forskningsstyrelsen som en erstatning for Den Danske Forskningsdatabase. Portalen er stadig under udvikling med tre indsatsområder: data, systemer og samarbejde. Der er planer om en udvidelse af de globale databaser med data om patenter samt med udvikling af prototyper for analysemoduler for hhv. grøn forskning, forskningssamarbejde og FN's bæredygtighedsmål. Derudover arbejdes der med videreudvikling af databasen med data fra lokale systemer. DFFU har fået en plads i Advisory Board og følger udviklingen tæt.

En politisk beslutning, som fylder meget i uddannelsessektoren, er udflytningen af uddannelser. De videregående uddannelser er blevet skåret mindre, end der var lagt op til sidste år. Antallet af studiepladser, der skal "udflyttes og nedskaleres", er faldet til 6,4 procent på tværs af alle uddannelser. Det betyder, at cirka 2.400 studiepladser flyttes væk fra de fire store byer, mens 1.950 studiepladser nedlægges. Der lægges op til en evaluering hvert halve år, men det er spændende, om det vil lykkes at tiltrække studerende til de nye uddannelsessteder. Det bliver også interessant at se, hvilke konsekvenser det får for de faglige miljøer på de steder, hvor optaget er reduceret. Det er endnu uvist, hvad det kommer til at betyde for FFU-bibliotekerne. Et aktuelt politisk udspil, som også kan få betydning for FFU-bibliotekerne er regeringsudspillet "Danmark kan mere 3". Udspillet lægger op til, at hver anden universitetsstuderende skal have forkortet deres kandidatuddannelse med et år, således at de går fra en fem årig til en fire årig kandidatuddannelse. Herved vil regeringen flytte penge fra universiteterne til de mellemlange professionsuddannelser såsom lærere, sygeplejersker, pædagoger og socialrådgivere.

DFFU strategiske fokusområder og nye partnerskaber

Jeg hører ofte udsagnet, at når unge starter på en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, så har de ikke de nødvendige informationssøgningskompetencer. Det er ikke, fordi der ikke er fokus på det i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, men man kan jo ikke lade være med at trække paralleller til, at der er skåret ned på antallet af skole- og gymnasiebiblioteker. Det er i forlængelse heraf naturligt, at FFU-bibliotekerne styrker deres indsats ift. at understøtte elever og studerende på deres ungdomsuddannelser. Et behov som udflytningerne af uddannelser også kan være med til at forstærke. I de sidste 15 år er der gennemført flere biblioteksfaglige projekter og undersøgelser om unges informationssøgningsadfærd, -behov og -kompetencer i udskoling, på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser. I forlængelse af disse undersøgelser har DFFU indgået et samarbejde med Tænk tanken Fremtidens Biblioteker med støtte fra Kulturministeriet. Her vil vi med afsæt i eksisterende viden afholde en faglig workshop, der har til formål at afdække behov, potentialer og brobygnings- og samarbejdsmodeller for at imødegå både eksisterende og kommende udfordringer med unges informationssøgningskompetencer i en digitaliseret verden. Arbejdet skal ende ud i et nyt projektkoncept med særligt fokus på folkebibliotekernes og FFU-bibliotekernes respektive roller i et fremtidigt samarbejde.

Derudover har DFFU netop underskrevet en "Memorandum of Understanding" (MoU) aftale med LIBER, hvor begge foreninger deltager i et studie, som har til formål at udforske tidligere og nuværende samarbejder mellem biblioteker og teknologivirksomheder. Ønsket er at samle erfaringer vedrørende nye og innovative teknologier, når der udvikles projekter på partnerskabsbasis. Undersøgelsen vil bygge på en state-of-the-art undersøgelse af samarbejdsinitiativer, udforske vigtige casestudier samt komme med anbefalinger eller retningslinjer til FFU-bibliotekerne vedr. indførelse af nye teknologier. Forhåbentlig vil disse anbefalinger og udfordringer også være relevante i europæisk perspektiv.

Som afrunding på denne formandsberetning vil jeg understrege, at vi i DFFU fremadrettet skal holde fast i det tætte samarbejde, som eksisterer mellem bestyrelsen, foraene og alle jer medlemmer. Det er mit håb, at det engagement og den iderigdom, som vi oplever lige nu, fortsætter, og at rigtig mange fortsat vil støtte op om foreningen, så vi også fremadrettet vil være et sted, hvor vi kan videndele og drøfte FFU-bibliotekernes fremtid. Det er vigtigt, at der fortsat er fokus på uddannelse af og efteruddannelse af alle faggrupper i sektoren. Samtidig betyder den digitale udvikling, at vi er nødt til at gentænke vores legitimitet i forhold til moderinstitutionerne og til den samfundsmæssige værdi, vi skaber.

Til slut vil jeg gerne takke jer, vores medlemmer, for at reagere, når vi sender en spørgeskemaundersøgelse ud, og for at bakke op om DFFU's arrangementer. Jeg vil også gerne takke foraene for deres store engagement, ikke mindst i forbindelse med organiseringen af det års årsmøde. Jeg glæder mig at få jeres input og drøfte FFU-bibliotekernes fremtid på SUMMIT konferencen.

Karin Englev, formand